

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Директор з інвентарно-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ В МИТНІЙ СПРАВІ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань *07 «Управління та адміністрування»*
Спеціальність *072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*
Освітній рівень *другий (магістерській)*
Освітня програма *Митний контроль*

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри митної справи і фінансових послуг

Вікторія ТИЩЕНКО

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри митної справи і фінансових послуг
Протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Розробник:

Найденко О. Є., к.е.н., доцент кафедри митної справи і фінансових послуг

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Експертиза товарів в митній справі» викладається для студентів освітнього ступеня «магістр» за освітньою програмою «Митний контроль». Процеси митного регулювання та контролю передбачають проведення різноманітних процедур, пов'язаних із митним оформленням товарів та їх пропуском на митну територію України чи вивезенням за межі митної території України. Більшість робітників митних органів не володіють спеціальними знаннями щодо визначення якості продуктів харчування, номенклатури обладнання, видів ліків, що можуть ввозитися на митну територію України. В зв'язку з цим виникає необхідність проведення відповідних експертиз із залученням кваліфікованих експертів.

Експертиза товарів в митній справі тісно пов'язана із іншими видами експертиз, які можуть проводитися в процесі митного оформлення товарів.

Дисципліна «Експертиза товарів в митній справі» відноситься до мейджорів, які обирають студенти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей щодо етапів та методів проведення експертиз товарів в митній справі.

Для досягнення мети поставлені такі завдання: надати основні характеристики експертиз товарів (види, принципи, елементи, етапи, методи); дослідити документи, які складаються при проведенні експертиз; узагальнити нормативно-правове забезпечення проведення митних експертиз; визначити вимоги до експерта при проведенні митних експертиз; розглянути права, обов'язки та повноваження Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та досліджень при Державній митній службі України; узагальнити види митних експертиз; ознайомитися зі структурою експертного висновку за результатами митної експертизи; узагальнити зарубіжний досвід роботи митних лабораторій, які проводять митні експертизи.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1м
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	екзамен

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Митно-тарифне адміністрування та контроль	Комплексний тренінг
Ринок фінансових послуг	Науково-дослідна практика
Фінансовий менеджмент	Дипломна робота

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування	РН04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування. РН10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування	РН04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування. РН08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними. РН09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування
---	---

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття експертизи в митній справі та її основні характеристики

Тема 1. Поняття експертизи товарів в митній справі: мета й завдання її проведення

Підходи до визначення поняття «експертиза товарів». Основні характерні ознаки та елементи експертизи товарів. Принципи проведення експертизи товарів. Завдання експертизи товарів.

Тема 2. Об'єкти експертизи товарів в митній справі

Класифікація об'єктів митної експертизи: товари і предмети, що переміщуються через митний кордон, а також їх проби, відібрані для дослідження; предмети контрабанди і порушення митних правил; товаросупровідні документи (митні, нормативні, фінансові), що використовують при митному контролі і митному оформленні. Вимоги до формування об'єктів митних експертиз.

Тема 3. Суб'єкти експертизи товарів в митній справі

Суб'єкти митної експертизи товарів: юридичні особи (спеціалізовані митні органи з питань експертного забезпечення митної системи України; науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції та Міністерства охорони здоров'я України, експертні служби Міністерства внутрішніх справ України; експертні підрозділи органів виконавчої влади; недержавні експертні організації – Торгово-промислові палати, бюро товарних експертиз та ін.); фізичні особи (експерти). Основні вимоги до експерта в процесі проведення митної експертизи. Права та обов'язки експерта.

Тема 4. Засоби проведення експертизи товарів в митній справі

Типи документів, які застосовуються під час проведення експертизи товарів: нормативна, технічна, технологічна, товаросупровідна. Засоби, що застосовуються під час експертизи товарів: інформаційно-аналітичні (навчальна, наукова та довідкова література, технічні документи, офіційні сайти мережі Internet тощо); методичні (методи та методики визначення характеристик товару, проведення досліджень товару); технологічні (матеріально-технічні засоби, комп'ютерна техніка).

Змістовий модуль 2. Порядок проведення експертиз товарів в митній справі

Тема 5. Класифікація експертиз товарів в митній справі.

Види експертиз в митній справі: ідентифікаційна, технологічна, класифікаційна, товарознавча, мистецтвознавча, оціночна, хімічна, екологічна експертиза, гемологічна експертиза, фітосанітарна, санітарно-гігієнічна, санітарна.

Тема 6. Методи проведення експертиз товарів в митній справі

Класифікація методів експертизи товарів: об'єктивні та евристичні. Характеристика вимірjuвальних та реєстраційних методів. Органолептичні, експертні та соціологічні методи експертизи товарів. Критерії відбору методів експертизи.

Тема 7. Етапи проведення експертиз товарів в митній справі та оформлення їх результатів

Етапи проведення митних експертиз. Матеріально-технічне забезпечення проведення митної експертизи. Критерії відбору методів митної експертизи. Порядок складання запиту на проведення митної експертизи. Порядок взяття проб та зразків при проведенні митної експертизи. Висновок експерта за результатами митної експертизи. Перелік обов'язкової інформації, яка має міститися у висновку експерта.

Тема 8. Зарубіжний досвід проведення експертиз товарів в митній справі

Регламентування митних експертиз в зарубіжних країнах. Митна лабораторії та основні напрями їх роботи. Схема здійснення відбору проб (зразків) товарів для дослідження у митних лабораторіях. Вимоги країн до якості та безпеки товарів.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

Під час викладання навчальної дисципліни будуть застосовано такі методи навчання та викладання:

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються виокремленням головних висновків з питань, що розглядаються. Під час читання лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, що відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді:

проблемна лекція з питання: Принципи проведення експертиз в митній справі (за темою 1);

проблемна лекція з питання: Основні функції митних лабораторій в Україні (за темою 3);

проблемна лекція з питання: Екологічна експертиза (за темою 5);

проблемна лекція з питання: Взяття проб та зразків товарів (за темою 7);

Міні-лекції – характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень:

міні-лекція з питання: Основні об'єкти експертизи товарів в митній справі (за темою 2);

міні-лекція з питання: Нормативні засоби експертиз товарів в митній справі (за темою 4);

міні-лекція з питання: Обґрунтування вибору методів експертизи (за темою 6);

міні-лекція з питання: Переваги та недоліки митних лабораторій в зарубіжних країнах (за темою 8);

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять у формі: тестових опитувань за матеріалами лекцій, ділових ігор, виконання практичних завдань, презентацій результатів власних досліджень, написання самостійної творчої роботи;

модульний контроль, що проводиться у формі поточних контрольних робіт.

Сформовані компетентності оцінюються під час проведення тестових опитувань за матеріалами лекційних занять. Всього передбачено проведення двох тестових опитувань за матеріалами лекцій, кожне з яких буде включати по 15 тестових запитань за відповідними темами. Відповіді на тестові запитання студентів будуть оцінюватися наступним чином:

15-14 правильних відповідей – 5 балів;

13-11 правильних відповідей – 4 бали;

10-8 правильних відповідей – 3 бали;

7-5 правильних відповідей – 2 бали;

4-2 правильних відповідей – 1 бал;

менше 2 правильних відповідей – 0 балів.

Практичні заняття:

Під час практичних занять студенти виконують компетентнісно-орієнтовані завдання; презентацію за матеріалами Державної служби статистики, Державної митної служби України, Міністерства економіки України; приймають участь у діловій грі.

В процесі навчання передбачено виконання студентами чотирьох практичних завдань, за якими яких вони будуть складати документацію, пов'язану з проведенням експертиз в митній справі. За виконання кожного практичного завдання студенти отримують оцінку 5 бали. Критерії оцінювання практичних завдань:

5 балів – документи складено без помилок;

4 бали – документи складено з незначними помилками в реквізитах;

3 бали – документи складено з незначними помилками в реквізитах та незначними помилками в описанні результатів митної експертизи;

2 бали – документи складено із значними помилками в реквізитах та незначними помилками в описанні результатів митної експертизи;

1 бал – документи складено із значними помилками в реквізитах та значними помилками в описанні результатів митної експертизи.

В процесі навчання передбачено підготовку студентами презентації за нормативно-правовими актами Державної митної служби України, Державної податкової служби України Міністерства економіки України та інших органів виконавчої влади щодо вимог до проведення експертиз товарів в митній справі. Максимальна оцінка за презентацію – 5 балів. Критерії оцінювання презентації:

5 балів – презентація включає перелік нормативно-правових актів, які регламентують порядок проведення експертиз товарів в митній справі, а також коротку анотацію ключових норм;

2 бали – презентація включає тільки перелік нормативно-правових актів, які регламентують порядок проведення експертиз товарів в митній справі.

Проведення ділової гри передбачає ділення студентів на три команди та відповіді на 20 запитань за темами навчальної дисципліни. Максимальна оцінка за ділову гру – 3 балів. Бали за участь в діловій грі розподіляються наступним чином:

5 балів – кожен студент з команди, яка посіла перше місце;

3 бали – кожен студент з команди, яка посіла друге місце;

1 бал – кожен студент з команди, яка посіла третє місце.

Самостійна робота.

Самостійна робота студентів передбачає формування вмінь та навичок за допомогою Митного кодексу України, Податкового кодексу України та нормативно правових актів вирішувати евристичні, стереотипні та діагностичні завдання під час поточних контрольних робіт.

Під час викладання навчальної дисципліни передбачено виконання студентами двох поточних контрольних робіт, кожна з яких передбачає виконання одного стереотипного завдання, одного евристичного завдання та двох діагностичних завдань. Максимальна оцінка за кожен контрольну роботу – 10 балів. Критерії оцінювання поточних контрольних робіт:

Стереотипне завдання (2 бали):

2 бали – правильне формулювання основних визначень за темами дисципліни;

1 бал – формулювання основних визначень за темами дисципліни з невеликими помилками;

Евристичне завдання (2 бали):

1 бал – правильне посилання на статті митного та /або податкового законодавства;

1 бал – за правильну інтерпретацію норм митного та /або податкового законодавства.

Діагностичне завдання (по 3 бали за кожне з двох завдань):

1 бали – правильне посилання на статті митного та /або податкового законодавства;

2 бали – правильне складання документів, пов'язаних із проведенням митних експертиз.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового іспиту, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається з 20 тестів (стереотипне завдання) та 3 практичних завдань (двох діагностичних та одного евристичного), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає:

Стереотипне завдання: максимальна кількість балів 20;

Діагностичне завдання № 1: максимальна кількість балів 5;

Діагностичне завдання № 2: максимальна кількість балів 5;

Евристичне завдання: максимальна кількість балів 10.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Загальна таблиця балів за виконання завдань за навчальною дисципліною:

Види навчальних завдань	Максимальна кількість балів
Тестові опитування за матеріалами лекцій (загальна кількість два – кожне оцінюється по п'ять балів)	10
Практичні завдання (загальна кількість чотири – кожне оцінюється по п'ять балів)	20
Презентація	5
Ділова гра	5
Поточні контрольні роботи (загальна кількість дві – кожна оцінюється по 10 балів)	20
Іспит	40
Всього	100

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Поняття експертизи в митній справі: мета й завдання її проведення	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція: Принципи проведення експертиз в митній справі		
	Практичне заняття	Нормативне забезпечення експертиз товарів в митній справі	Презентація	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Основні характерні ознаки та елементи експертизи товарів		
Тема 2. Об'єкти експертизи товарів в митній справі	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Міні-лекція: Основні об'єкти експертизи товарів в митній справі		
	Практичне заняття	Скласти схему експертизи товаросупровідних документів	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Характеристика супровідної документації під час проведення експертиз товарів		
Тема 3. Суб'єкти експертизи товарів в митній справі	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція: Основні функції митних лабораторій в Україні		
	Практичне заняття	Схема взаємодії митних лабораторій з іншими контролюючими органами	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Роль Торгівельно-промислової палати при проведенні експертиз товарів		

Тема 4 Засоби проведення експертизи товарів в митній справі	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція: Нормативні засоби експертиз товарів в митній справі	Тестові запитання за темами 1 – 4	5
	Практичне заняття	Контрольна робота за темами 1 – 4	Контрольна робота	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Матеріально-технічні засоби проведення експертизи товарів		
Тема 5. Класифікація експертиз товарів в митній справі	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція: Екологічна експертиза		
	Практичне заняття	Складання висновку за результатами фітосанітарної експертизи	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Гемологічна експертиза		
Тема 6. Методи проведення експертиз товарів в митній справі	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція: Обґрунтування вибору методів експертизи		
	Практичне заняття	Ділова гра: методи експертизи тютюнових виробів	Ділова гра	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Роль соціологічних методів експертизи		
Тема 7. Етапи проведення експертиз товарів в митній справі та оформлення їх	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція: Взяття проб та зразків товарів		
	Практичне заняття	Складання висновку експерта за результатами експертизи товарів в митній справі	Компетентнісно-орієнтоване завдання	5
Самостійна робота				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Координація дій митних органів з іншими контролюючими органами під час проведення митних експертиз		
Тема 8. Зарубіжний досвід проведення експертиз товарів в митній справі	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекція: Переваги та недоліки митних лабораторій в зарубіжних країнах	Тестові запитання за темами 5 – 8	5
	Практичне заняття	Контрольна робота за темами 5 – 8	Контрольна робота	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вимоги до експертів в зарубіжних країнах		
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Захист об'єктів прав інтелектуальної власності під час проведення митної експертизи			
		Іспит		40

Рекомендована література

Основна

1. Економічна експертиза : теорія, методологія та організація [Електронний ресурс] : монографія / М. Лучко, Л. Будник, І. Гарбарець [та ін.] ; за заг. ред. М. Лучка. – Тернопіль : ЗУНУ, 2021. – 308 с.
2. Експертиза та митне оформлення товарів : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / А.А. Мазаракі, Н.В. Мережко, Н.В. Калуга, Т.М. Коломієць, Т.А. Караваєв, В.В. Осієвська, С.В. Галько ; за ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 368 с.
3. Перспективи розвитку системи податкових та митних експертиз в Україні: концептуальний підхід / Сушкова О. Є., Ємець А. В., Пунда О. О. та ін.; за заг. ред. О. Є. Сушкової. Ірпінь: ФОП Мельник А. А., 2019. – 104 с.
4. Тіхосова Г. А. Митний контроль та експертиза товарів : навч. посіб. / Г.А. Тіхосова, О.М. Вербицький, Є.О. Калінський. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. – 312 с.
5. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 32. – С. 9.

Додаткова

6. Найденко О. Є. Боротьба з контрабандою як один із методів забезпечення митної безпеки держави / О. Є. Найденко, Є. С. Резнікова // *Modern Economics*. – № 17 – 2019. – С. 172–176.

7. Найденко О. Є. Митні правила захисту інтелектуальної власності в Україні / О. Є. Найденко, К. М. Азізова, Д. М. Островський // *Інфраструктура ринку*. – 2021. – № 60. – С. 13 – 20.

8. Найденко О. Є. Податкові наслідки та ризики застосування митних режимів [Електронний ресурс] / О. Є. Найденко, Д. М. Островський, К. М. Азізова // *Економіка та суспільство*. – 2021. – № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-7>

9. Пунда О. О. Розвиток системи митних експертиз в Україні в контексті дотримання вимог Європейського Союзу / О. О. Пунда, Д. А. Арзянцева // *Університетські наукові записки*. – 2019. – № 4. – С. 106 – 117.

10. Тищенко В. Ф. Реалізація методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в митній справі / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко, В. М. Остапенко // *Економіка та суспільство*. – 2022. – № 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-43>

11. Kostiana O. Customs policy of Ukraine in the context of cyclical economic development / O. Kostiana, V. Tyschenko, O. Naydenko, V. Ostapenko // *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. – 2020. – Vol. 3. – No 34 (2020). – P. 351 – 357.

Інформаційні ресурси

12. Експертиза товарів в митній справі. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5126>

13. Офіційний сайт Державної митної служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://customs.gov.ua/>

14. QD Professional. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://qdpro.com.ua/uk>